

LIVRE DE KELLS

Dublin - vers 800

Trinity College - MS 58

**Choix d'enluminures
et mise en pages
Jean-Luc Monneret
2022**

Folio 34r - Détail

Le *Livre de Kells*, ou *Grand Évangélaire de saint Colomba*, est considéré comme un chef d'œuvre de l'art irlandais.

Il a été réalisé dans l'un des monastères d'Irlande, d'Écosse ou du Nord de l'Angleterre ; aux alentours de l'an 800 (date, pour le situer dans le temps, du sacre de Charlemagne en Europe continentale). C'est alors l'époque des invasions des Vikings

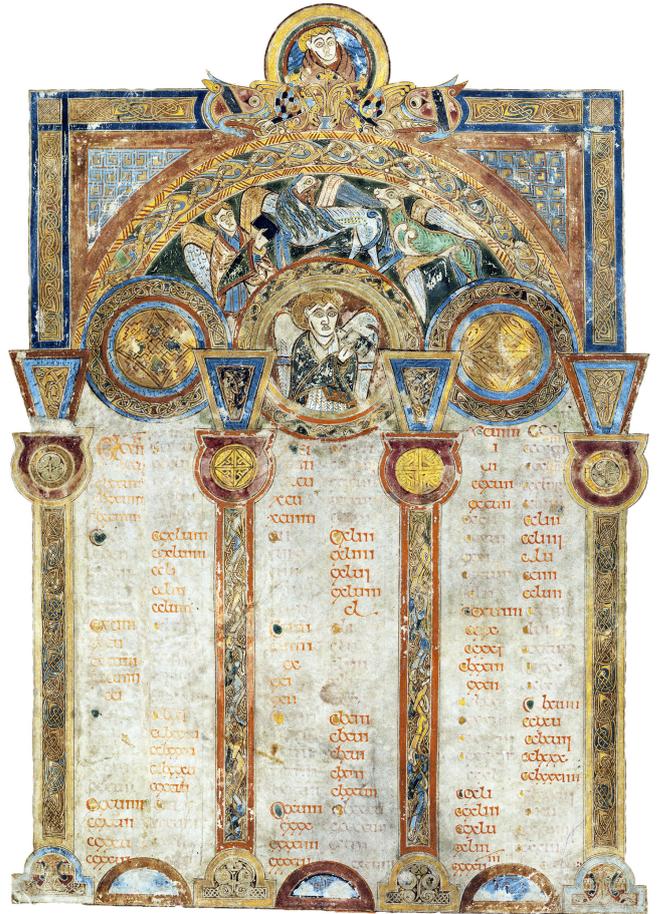
Le manuscrit est somptueusement enluminé, et on compte au moins trois copistes différents.

Un certain nombre de pages ont disparu, sans doute lors du vol du manuscrit au IXème siècle.

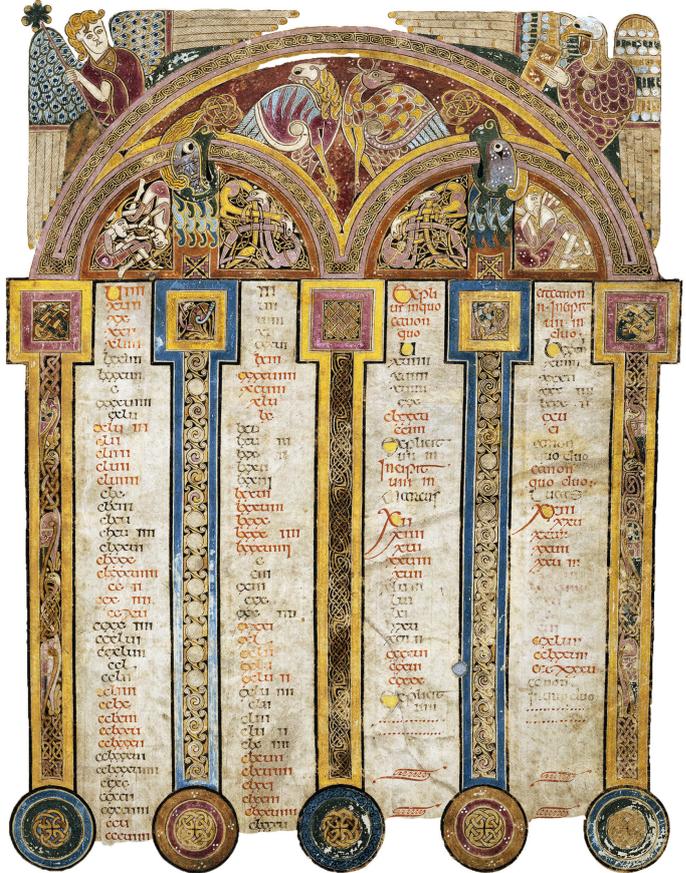
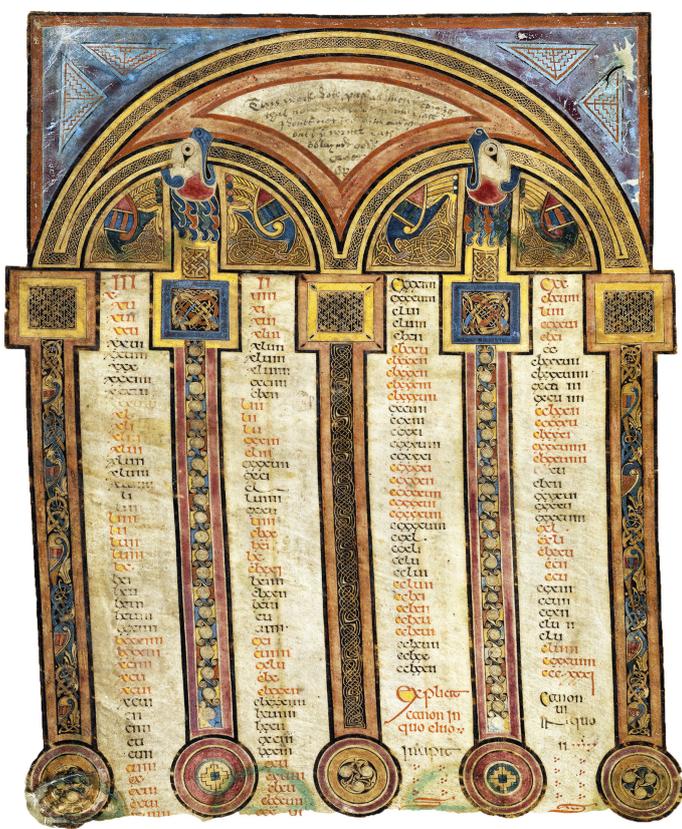
J'ai fait un choix, reproduisant ici toutes les pleines pages enluminées, un certain nombre d'autres pages de texte partiellement enluminées et des enluminures isolées extraites des textes.

Folio 188v

Folios 1v à 3r – Tables canoniques d'Eusèbe de Césarée

Folios 3v à 5r

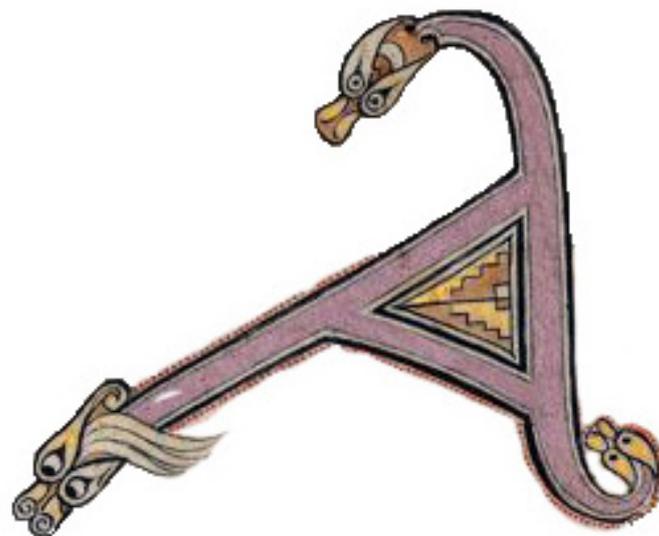
Folios 12r- 13r - 15v – 16v

Folio 7v – Vierge à l'Enfant

Folio 8r

Folios 18r – 19v – 24r – 26r

Folio 27v – Les quatre évangélistes
De g. à dr. et de haut en bas : Matthieu, Marc, Luc et Jean

Folio 28v – Saint Matthieu

Folio 29r – Incipit de l'Évangile de Matthieu.

Folio 32v

Folio 33r

genuit acham
 achas h genuit
 ezechiam eze
 chias autem
 genuit manias
 sem manias ses
 h genuit am
 os amos autem
 genuit iosiam
 iosias h genuit
 iacobi am &
 praecores eius
 in cras migra

tionem bab glo
 nis. & post ora
 nis migratione
 babilonis. Je
 chonias genuit
 salathiel sala
 thiel h genuit
 sorobabel so
 robabel autem
 genuit abiud
 abiud autem
 genuit eliachi
 eliachin

Folio 34r

Sephaucem uireus cuiusda
iustus hola eamtracoucere uo
luc occute dimicare eam
Huic autem eo cogitante ecce uirge

Tunc illi seruauit in os eorum
ut temptaretur a iabulo
Quamquam massa a iacobus
a iacobus posset sursum & accere

Quamquam massa a iacobus
a iacobus posset sursum & accere
eum piscatores
a illis ihu uenit possume &
faciamus pisces hominum
a illi constantibus secutus
eum
Quod procedens inde uidit alios
duos fratres iacobum & zebedaeum

• **B**eati pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnum caelorum.

• **B**eati mites quoniam ipsi possi-
• • • • • debunt terram • • • • •

• **B**eati qui lugent hunc quoniam
• • • • • ipsi consolabuntur • • • • •

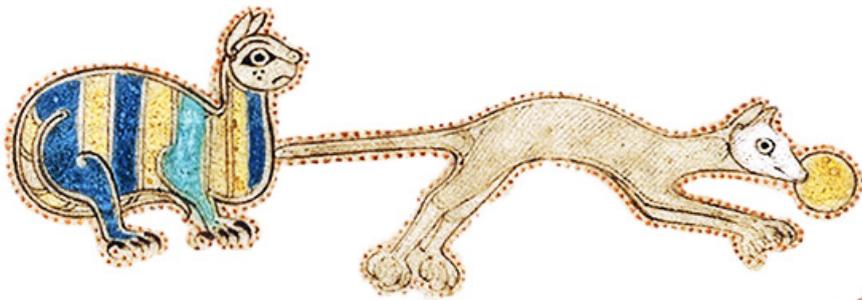
• **B**eati qui essuriunt et sitiunt
iustitiam quoniam ipsi sati-
• • • • • rabuntur • • • • •

• **B**eati misericordes quoniam
ipsi misericordiam consequentur

• **B**eati mundo corde quoniam
ipsi deum videbunt • • • • •

• **B**eati pacifici quoniam plerumque
• • • • • uocabuntur • • • • •

• **B**eati qui persecutionem propter
iustitiam quoniam

Folios 45r – 48r – 49r – 46r

sicut israhel. parisus autem dicebant
in belsebud in principe demontumoru;
et dicit demones

Circumibat autem ciuitates omnes
& castella docens in sinagogis eorum
& praeedicans euangelium regni & curans
omnem languorem & omnem infirmitatem.

Idem autem turbas miseratus est
quia erant uexati & iacentes sicut oves
non habentes pastorem

Tunc dicit discipulis suis in eis qui
demittat operarios autem pauci rogare
ergo omni in eis ut eiciat operarios
in messem suam

Convocatis duodecim discipulis
suis dedit eis potestatem spiritum in mundo
rum ut eicerent eos & curarent omne

A quacumque civitatem aut castellum
 intraveris interrogate quis in ea
 dignissit ubi manete donec exeat
M itrañtes autem in omnium salutem
 eam dicentes pax in domum & si qui
 dem fuerit dignus in domum illam veniat
 pax vestra super eam si autem non fu-
 erit dignus pax vestra ad vos revertetur

Folios 50r – 57v – 58r – 56v

sua[m] & sequatur me non est indignus.

Uni uenit animam suam perog-
illam & qui periderit animam
sua[m] propter me inuenit eam. :

Uni recipit uos in recipit & qui
in recipit recipit eum qui inuenit.

Uni recipit prophetam in nomine
prophete in eadem prophete
accipit. & qui recipit iustum in nomine

iusti in eadem iusta accipit. :

Qui cumque potum dederit uni
ex minimis istis calicem aquae fri-
gidae tantum in nomine discipuli amen
dico uobis non perdet mercedem suam.

Factum est cum consummasset
Ihs uerba haec praecipiens duo
decim discipulis suis transiit in eam ut

Folios 53v – 58v – 70v

tertius qui uidet in abscondito recondit
Nunc thesaurizare uobis thesauro
 in terra ubi erugo & tinea demolitur &
 ubi fures effodiunt & furantur
Thesaurizzate autem uobis thesauros
 in caelo ubi neque erugo neque tinea

derunt & audire quae auditas & non au
 derunt
Sicutem audite parabulam semi
 nantis omnis qui audit uerbum regni

bus & paruulis
Factam iussit discipulis suis as
 cendere in nauiculam ut praecederent
 eum trans fretum donec ipse dimittit
 terra & turbas
Omnis uerba ascendit in
 solus orare

potestas ::

SERVATIOMATA & AUTTERA SIGNUM
QUAERIC & SIGNUM NONTOBITUR. EI
MISI SIGNUM IONIAE PROFITAE & RELICIAS
ILLIS ABIT :: **C**UM UENISSENT DISCI
PULI EIUS TRANS FRITUM OBLIASUNT
PAGES ACCIPERE ::

QUI DIXIT EIS ATTENDITE UOBIS & CA
UTTE A FERMENTO PHARISSEORUM

Veni
abi

Quia

...tus per loca...
Hec autem omnia initia sunt
dolorum
Quia tradent vobis in tribulatione
occident vobis a ceteris omnino
omnibus gentibus propter nomen
meum
Quia sciant quia dabuntur
in vita a ceteris se tradent

Vigilate itaque quia nescitis quā
die uel quā hora dñs uentur
us est
No autem scitote quoniam
si scitis pater familias quia ho

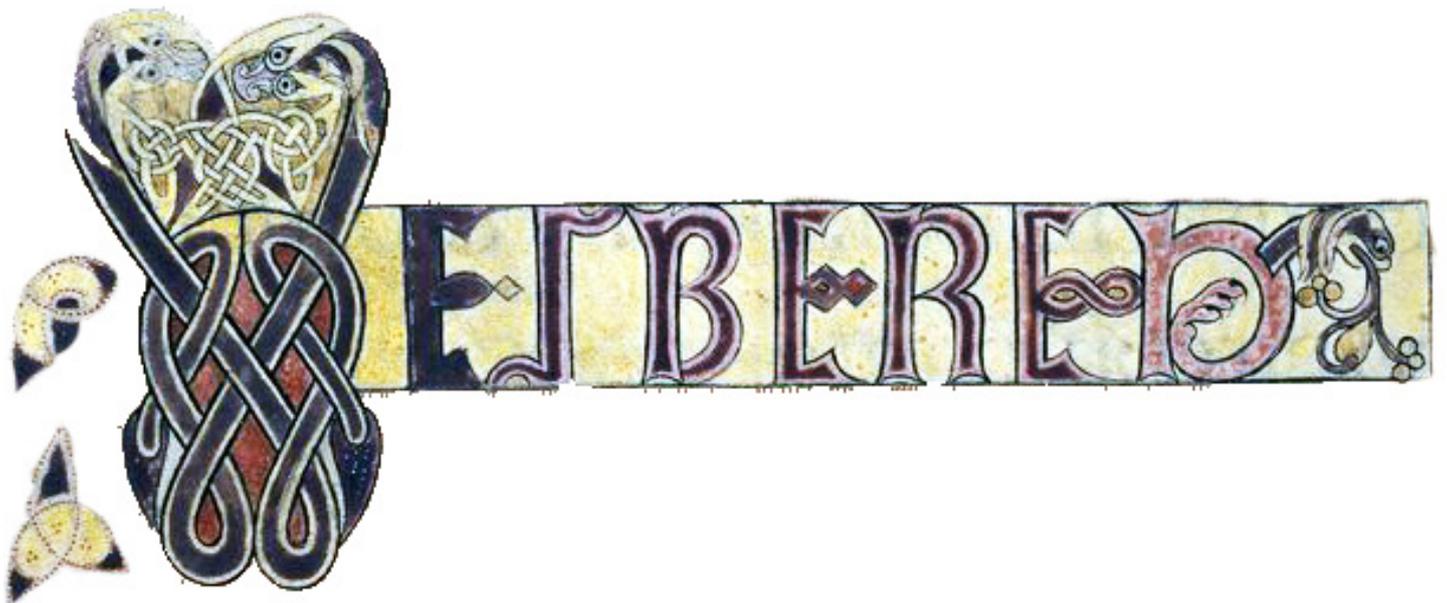
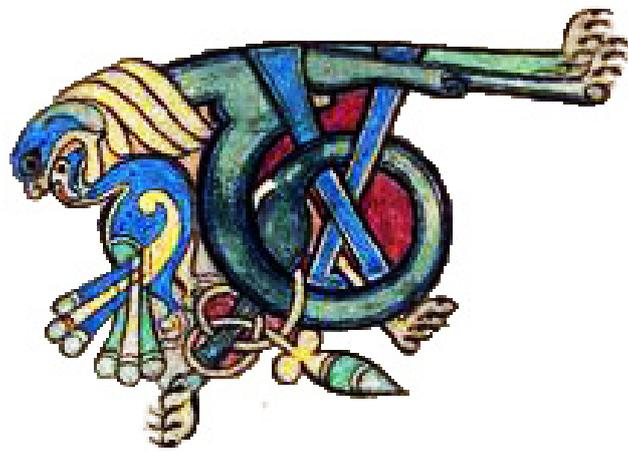
Folios 84v – 103r – 106r

Folio 114r – Arrestation du Christ

Folio 114v

Folios 111r – 36r - 125r – 127v

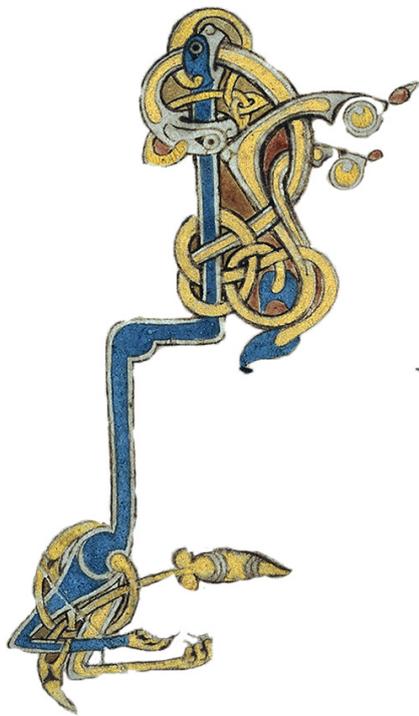

Folio 129v – Symboles des quatre Évangélistes

Folio 130r

anna puerum puerum — IC —
Indixit illis nolite expaves-
cere inquit iniquitas iniquitatis
non est hic crucifixum surrex-
it ecce locus ubi possuerunt eum

Folios 181v – 174v – 212r – 186r – 202r

Quallus ih̄s omnes uos sc̄ito
lum patiemini in me ista nocte

Quia scriptum est percutiam
pastorem & dispersentur o
ues gregis sed postquam resur

rexero precedam uos in galilee.

Petrus uero ait & si omnes seu
dualizati fuerint sed non ego.

Quallus ih̄s amen dico tibi quia
in hodie in nocte hac prius quam
disgallus uocem dederit uerme es

in galilee.

Quallus magis loquebatur & si o
portuerit in es in uil commori

ubi non te negabo similiter autem

omnes dixerunt.

Quallus in precechum cum o

Folio 183r – Erat autem hora tercia (c'était maintenant la troisième heure)

QUOD CRUCIFIXERUNT EUM QUAE CUSTODIEBA-

IT EUM

QUAE TITULUS CAUSA EUS IN
SCRIPTIS REX IUDAEORUM

CUM EO CRUCIFIGUNT DUOS LA-
TROES UNUM AD EXTERIS Q-
ALBUM AD SEMIFRONS EUS

VERUM IMPLETA EST SCRIPTURA
QUAE Dicit QUAE IN MIQUIBUS DE-
PUTATUS EST

PRAETER EUNTES BLASPHEMIA
DIXIT EUM MOVENTES CAPITA
SUA QUAE DICENTES UAGNIDIFERUNT TEM-
PLUM QUAE IN TRIBUS DIEBUS AEDIFICATUM
LUD SALVUM TE FACI PSUM DISCE

DE IS DE CRUCE
SIMILITER SUMMI SACERDOTES

Folio 187v

Folio 188r

ad invicem quis revolvit nobis la-
pidem ab ostium monumenti.

Quare autem magnus nimis **R**es-
picientes viderunt revolutum lapi-
dem erat quippe magnus ualoe-

Untro euntes in monumento vide-
runt iuvenem sedentem ad extris
cooperatum stola candida **U**ostium
puerum puerum — *ic* —

Quid ait illis nolite expaves-
cere inquit quoniam in nazareth
non est hic crucifixum surrex-
it ecce locus ubi possuerunt eum

sedite discipulis eius **A**dicite **E**-
piscopo quia ecce precedit vos in gal-
ileam ibi eum videbitis sicut dixit

uobis **U**obis

factus est tuus filius meus dilectus in te
bene complacuit mihi.

Quipse in seruitute inapiens quasi ali
quorum triginta utputabatur filius

ioseph

pute heli

pute macha

pute leui

pute melchi

pute iai ilie

pute ioseph

pute macha hic

pute ainos

pute haurin

pute esu

pute hasse

pute enaade

200

Folio 202v – Tentation du Christ

Folio 203r

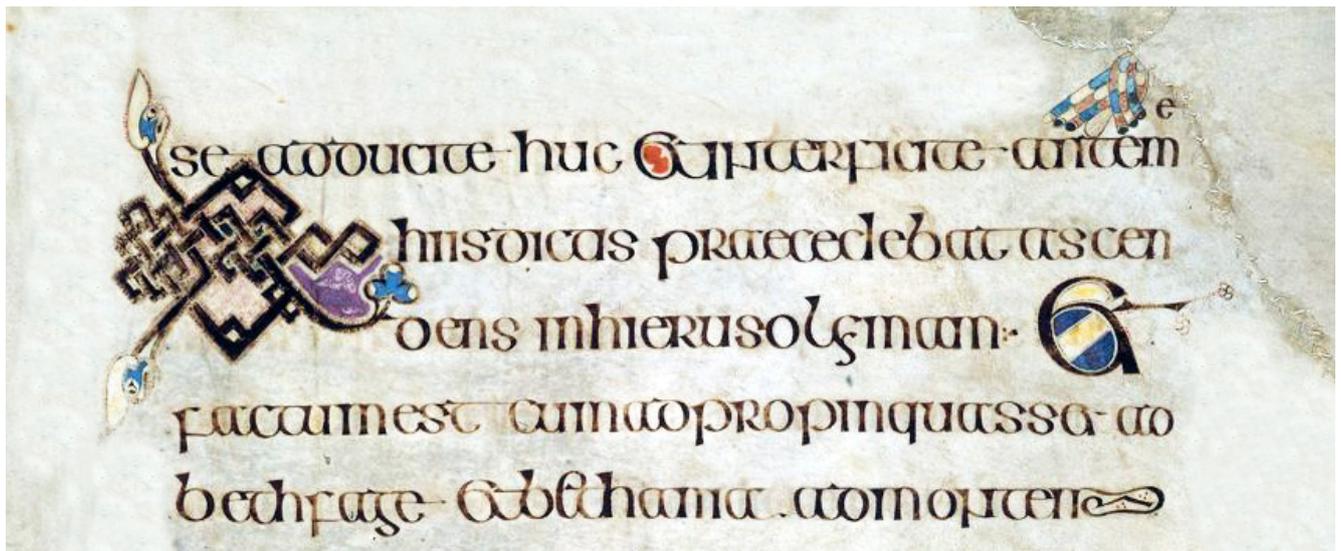
omni iudea & hierusalem & transjordanum
& galilaea & syria & sidonis qui
uenerunt ut audirent eum & sanarentur
a languoribus suis & quicquid
a spiritalibus immundis curabatur
& omnis turba querebat eum
tangere quia uirtus de illo exibat &
sanabat omnes. **Q**uod se elevatis
oculis in discipulos suos dicebat:

Quia pauperes spiritu qui uisus
est regnum dei.

Quia qui uiuunt in uisura
sunt beati.

Quia qui uiuunt in uisura
sunt beati.

Quia eritis cum uos oderint
homines & cum separauerint
uos & reprobrauerint & eicerint

Folios 250v – 259v – 264r – 283v

Folio 285r – Una autem sabbati valde

Expliatum Euang

gelum secundum

Lucam

Expliatum Euangelium

secundum Lucam

Incipit secundum

Johannem

290

Folio 290v – Symbole de Jean

hic qui de caelo descendit :: **MURMURARE**

Respondit ergo ih̄s & dixit eis nolite
inuicem nemō potest uenire ad me ni
si pater qui misit me traxerit eum & ego
resuscitabo eum in nouissimo die. **Scrip**
tum est in prophetis & erunt omnes doce
biles & omnis qui audiuit a patre & di
dicit uenit ad me ::

Non quia pater n̄ uidit quisquam
uicē h̄c uidit patrem ::

Quia amen dico uobis qui credit
in me habet uitam aeternam

Ego sum panis uitae patres ues tri
manducauerunt manā in deserto
& mortui sunt ::

Dico ergo panis de caelo descendit ut si quis
cruentur non moriatur :: **ce**
denti
osum panis uiuus qui de caelo des

Ubera quatenon lactauerunt tunc
incipiunt dicere moribus caritate su
pernos **U**olubus operite nos quia
si inuiri diligno haec faciunt inari

oo quid fit

Uocabatur autem **U**bi duo
nequam cum eo uaniterpicerentur

Postquam uenerunt in locum
qui uocatur caluarie ubi

crucifixerunt eum

Atropes duos unum coecoris
Uatrum ac si his

Is autem dicebat pater omni
te illis non enim sciant

quid faciunt

Iudicantes uero uesam eia

Folio 292r – Incipit de l'Évangile de Jean

Folio 291v – Saint Jean l'Évangéliste